

IV

(Akti, sprejeti pred 1. decembrom 2009 v skladu s Pogodbo ES, Pogodbo EU in Pogodbo Euratom)

ODLOČBA NADZORNEGA ORGANA EFTE

št. 329/08/COL

z dne 28. maja 2008

o pomoči, ki je bila dodeljena v korist družbe Sementsverksmiðjan hf. (Islandija)

NADZORNI ORGAN EFTE ⁽¹⁾ JE –

ob upoštevanju naslednjega:

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru ⁽²⁾ ter zlasti členov 61 do 63 in Protokola 26 k Sporazumu,

ob upoštevanju Sporazuma med državami Efte o ustanovitvi nadzornega organa in sodišča ⁽³⁾ ter zlasti člena 24 Sporazuma,

ob upoštevanju člena 1(2) dela I ter členov 4(4), 6, 7(5) in 14 dela II Protokola 3 k Sporazumu o nadzornem organu in sodišču ⁽⁴⁾,

ob upoštevanju Smernic Nadzornega organa ⁽⁵⁾ o uporabi in razlagi členov 61 in 62 Sporazuma EGP ter zlasti poglavja o pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah Sporazuma,

ob upoštevanju Odločbe Nadzornega organa z dne 14. julija 2004 o izvedbenih določbah iz člena 27 dela II Protokola 3 ⁽⁶⁾,

po pozivu vsem zainteresiranim strankam, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenimi določbami ⁽⁷⁾ in ob upoštevanju teh pripomb,

I. DEJSTVA

1. POSTOPEK

V dopisu islandske misije pri Evropski uniji z dne 19. avgusta 2003, s katerim je bil posredovan dopis Ministrstva za finance z dne 19. avgusta 2003 (št. dok. 03-5685 A), so islandski organi v skladu s členom 1(3) dela I Protokola 3 priglasili prodajo državnih deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf.

Družba Aalborg Portland Íslandi ehf. je 17. decembra 2003 pri Nadzornem organu vložila pritožbo v zvezi z načinom in pogoji prodaje deležev islandske države v družbi Sementsverksmiðjan hf. Nadzorni organ je ta dopis prejel in evidentiral 23. decembra 2003 (št. dok. 03-9059 A). Pritožnik je zahteval, da se ta pritožba obravnava hkrati s priglasitvijo prodaje podjetja, ki jo je izvedla vlada.

Po izmenjavi različne korespondence ⁽⁸⁾ je Nadzorni organ z dopisom z dne 21. decembra 2004 obvestil islandske organe o svoji odločitvi, da sproži postopek iz člena 1(2) dela I Protokola 3 v zvezi s prodajo deležev islandske države v družbi Sementsverksmiðjan hf. (št. dogodka 296878). Nadzorni organ je izrazil dvom glede tržne vrednosti družbe Sementsverksmiðjan hf. med prodajo državnih deležev, tržne vrednosti sredstev, ki jih je ponovno odkupila država, pravice družbe Sementsverksmiðjan hf. do brezplačne uporabe nekaterih sredstev v Reykjaviku, ki so bila prodana Državni zakladnici, in glede njene pravice do ponovne pridobitve določenega premoženja in osnovnih pravic za vnaprej določeno ceno.

Odločba Nadzornega organa št. 421/04/COL o sprožitvi postopka je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* in Dodatku EGP Uradnega lista ⁽⁹⁾. Nadzorni organ je pozval vse zainteresirane strani, naj predložijo svoje pripombe. Islandski organi so predložili svoje pripombe k tej odločbi v dopisu z dne 24. februarja 2005 (št. dogodka 311243). Nadzorni organ je 20. junija 2005 prejel pripombe skupine vlagateljev Íslenskt sement ehf., kupca družbe Sementsverksmiðjan hf. (št. dogodka 323552). Dne 2. septembra 2005 je družba Aalborg Portland Íslandi ehf. predložila dodatne pripombe (št. dogodka 333018).

⁽¹⁾ V nadaljnjem besedilu: Nadzorni organ.

⁽²⁾ V nadaljnjem besedilu: Sporazum EGP.

⁽³⁾ V nadaljnjem besedilu: Sporazum o nadzornem organu in sodišču.

⁽⁴⁾ V nadaljnjem besedilu: Protokol 3.

⁽⁵⁾ Smernice o uporabi in razlagi členov 61 in 62 Sporazuma EGP ter člena 1 Protokola 3 k Sporazumu o nadzornem organu in sodišču, ki jih je sprejel in izdal Nadzorni organ Efte dne 19. januarja 1994, objavljene pa so bile v UL L 231, 3.9.1994, str. 1, in Dodatku EGP št. 32, 3.9.1994. Smernice so bile nazadnje spremenjene 19. decembra 2007 (v nadaljnjem besedilu: Smernice o državni pomoči). Posodobljena različica Smernic o državni pomoči je na voljo na spletni strani Nadzornega organa: <http://www.eftasurv.int/fieldsOfWork/fieldstateaid/guidelines/>.

⁽⁶⁾ Objavljena v UL L 139, 25.5.2005, str. 37.

⁽⁷⁾ Odločba Nadzornega organa št. 421/04/COL je bila objavljena v UL C 117, 19.5.2005, str. 17, in Dodatku EGP št. 24, 19.5.2005. Odločba Nadzornega organa št. 368/06/COL je bila objavljena v UL C 77, 5.4.2007, str. 21, in Dodatku EGP št. 17, 5.4.2007, str. 1.

⁽⁸⁾ Podrobnejše informacije o različni korespondenci med Nadzornim organom in islandskimi organi so navedene v Odločbi Nadzornega organa o sprožitvi formalnega postopka preiskave, Odločba št. 421/04/COL.

⁽⁹⁾ Glej opombo 7.

V dopisu z dne 17. februarja 2006 (št. dogodka 363608) so islandski organi poslali Nadzornemu organu angleški izvod sporazuma, ki sta ga sklenila družba Sementsverksmiðjan hf. in Ministrstvo za industrijo v imenu islandske vlade, na podlagi katerega je bila preklicana možnost družbe za ponovni odkup nekaterih sredstev v Reykjavíku. V skladu s členom 2 navedenega sporazuma je družba s 1. januarjem 2004 za nedoločen čas najela sredstva, ki jih je uporabljala, za kar naj bi plačevala mesečno najemnino, določeno v skladu s tržnimi cenami.

Ob upoštevanju pripomb pritožnika ter dodatnih informacij in pojasnil, ki so jih zagotovili islandski organi med formalnim postopkom preiskave, je Nadzorni organ menil, da je treba formalni postopek preiskave razširiti na prevzem pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla islandska država. V skladu s tem je sprejel Odločbo št. 367/06/COL z dne 29. novembra 2006 o prevzemu pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla islandska država. Z dopisom z dne 29. novembra 2006 (št. dogodka 399095) je Nadzorni organ obvestil islandske organe, da se je odločil, da razširi formalni postopek preiskave na ta ukrep. Islandski organi k tej odločbi Nadzornega organa niso dali pripomb.

Istega dne, tj. 29. novembra 2006, je Nadzorni organ končal formalni postopek preiskave v zvezi z ukrepi pomoči v korist družbe Íslenskt Sement ehf., tj. skupine vlagateljev, ki so kupili državne deleže v družbi Sementsverksmiðjan hf. Nadzorni organ je ugotovil, da v to transakcijo ni bila vključena pomoč.

Odločba Nadzornega organa št. 367/04/COL je bila objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* in Dodatku EGP k Uradnemu listu⁽¹⁰⁾. Nadzorni organ je pozval zainteresirane strani, naj predložijo svoje pripombe. Dne 7. maja 2007 je prejel pripombe skupine vlagateljev Íslenskt sement ehf. (št. dogodka 420691). V dopisu z dne 14. maja 2007 (št. dogodka 421504) je Nadzorni organ te pripombe posredoval islandskim organom, ki so imeli možnost, da nanje odgovorijo. Islandski organi so odgovorili 18. aprila 2008 (št. dogodka 474416).

2. OZADJE

2.1 PRODAJA DRUŽBE SEMENTSVERKSMIÐJAN HF.

Do leta 2000, ko se je na islandskem trgu pojavil uvoznik cementa iz Danske, je bila družba Sementsverksmiðjan hf. dejanski monopolist na trgu cementa. Zaradi novonastalih konkurenčnih razmer je družba Sementsverksmiðjan hf. zašla v gospodarske težave in začele so se ji kopičiti izgube. Zato je marca 2003 država sklenila, da proda podjetje in objavila javni razpis za odkup 100 odstotkov njenih deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf.⁽¹¹⁾

V razpisnem postopku je bila izbrana skupina vlagateljev⁽¹²⁾, ki je ustanovila družbo Íslenskt Sement ehf. za nakup državnih

deležev. S temi vlagatelji se je vlada začela pogajati o prodaji državnih deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf. Izid pogajanj med vlado in skupino Íslenskt Sement ehf. je bila prodaja družbe, ki je v glavnem potekala v skladu s spodaj opisanimi dogovori.

Ministrstvo za industrijo je 2. oktobra 2003 v imenu islandske vlade s skupino Íslenskt Sement ehf. sklenilo Sporazum o nakupu deležev. Na podlagi tega sporazuma je država, ki je bila 100-odstotna lastnica deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf. v nominalni vrednosti 450 milijonov ISK, te prodala družbi Íslenskt Sement ehf. po ceni 68 milijonov ISK.

V skladu s členom 4 Sporazuma o nakupu deležev je islandska vlada prevzela pokojninske dolgove in obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. Prevzela je tudi vse obstoječe in prihodnje obveznosti v zvezi z letno poravnavo nadomestil posameznikom, ki vplačujejo v oddelek B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev, dokler so zaposleni v družbi Sementsverksmiðjan hf.

Ministrstvo za finance je v imenu Državne zakladnice na podlagi sporazuma iz leta 1997 prevzelo preostanek obveznic, izdanih za plačilo zapadlih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., obstoječe in prihodnje obveznosti za trenutno zaposlene v družbi, ki so vključeni v oddelek B, pa na podlagi sporazuma, ki ga je 23. oktobra 2003 sklenilo s Pokojninskim skladom državnih uslužbencev. S tem je vlada izpolnila obveznost iz člena 4 Sporazuma o prodaji deležev, ki sta ga sklenila Ministrstvo za industrijo in Íslenskt sement ehf.

V skladu s členom 5 Sporazuma o nakupu deležev naj bi islandska vlada kupila nekaj premoženja družbe Sementsverksmiðjan hf. na podlagi posebnega sporazuma. Kot je navedeno v oddelku 3 člena 5, je znašala cena za nakup tega premoženja 450 milijonov ISK.

Istega dne, tj. 2. oktobra 2003, sta družba Sementsverksmiðjan hf. in Državna zakladnica Islandije podpisali kupoprodajno pogodbo, na podlagi katere je Državna zakladnica kupila premoženje in sredstva družbe v Reykjavíku, poslovno stavbo družbe v Akranesu, razen enega nadstropja in pol, ter delnice in obveznice drugih družb, ki jih je imela v lasti družba Sementsverksmiðjan hf., za ceno 450 milijonov ISK. V skladu s členom 5 kupoprodajne pogodbe je lahko družba Sementsverksmiðjan hf. zadržala del prodanega premoženja v Reykjavíku⁽¹³⁾ in ga uporabljala za svoje industrijske dejavnosti, Državni zakladnici pa naj bi ga vrnila najpozneje do 31. decembra 2011. Družba

⁽¹⁰⁾ Glej opombo 7.

⁽¹¹⁾ Podrobnejše informacije o postopku prodaje so navedene v Odločbi Nadzornega organa št. 421/04/COL.

⁽¹²⁾ Skupino vlagateljev so sestavljali Framtak fjárfestingarbanki hf., Björgun ehf., BM Vallá ehf. in prvotno Steypustöðin, ki ga je pozneje nadomestila norveška družba Norcem AS.

⁽¹³⁾ Dve cisterni za skladiščenje cementa, zgradbo za dostavo/pakiranje cementa, stopnišče in hodnik, ohišje iz cementnih cevi, ograja in vrata, jekleni silos s pripadajočo opremo, kompresorje za zrak, sušilnik in električna oprema v skladiščni lopi pri doku, žerjav na pomolu, cevi v cementnem ohišju, tehtnica za vozila in pripadajoča računalniška oprema.

Sementsverksmiðjan hf. naj bi plačevala vse stroške za vzdrževanje in popravilo tega premoženja, ne bi pa plačevala nadomestila za pravico uporabe. V skladu s členom 6 kupoprodajne pogodbe je imela družba Sementsverksmiðjan hf. do 31. decembra 2009 pravico ponovno odkupiti zgoraj navedeno prodano premoženje v Reykjavíku za skupno ceno 95 milijonov ISK, ki se od 1. avgusta 2003 obrestuje s stalno 7-odstotno letno obrestno mero.

Ta kupoprodajna pogodba je bila spremenjena 16. februarja 2006 s sporazumom, ki so ga sklenili družba Sementsverksmiðjan hf., Ministrstvo za industrijo v imenu islandske vlade in skupina vlagateljev Íslenskt sement ehf. Podpisniki tega sporazuma so se dogovorili, da odstopijo od oddelka 5.4 Sporazuma o nakupu deležev, ki se nanaša na možnost ponovnega odkupa določenega premoženja, in od oddelka 6 kupoprodajne pogodbe, in ju nadomestijo z določbo o najemu določenega premoženja⁽¹⁴⁾. Mesečna najemnina je bila določena na [...] ISK in naj bi se usklajevala v skladu z indeksom gradbenih stroškov. Glede roka izročitve premoženja, prodanega Državni zakladnici, so se pogodbenice dogovorile, da bodo 31. december 2011 nadomestile s 1. januarjem 2004.

2.2 DOLG DRUŽBE SEMENTSVERKSMIÐJAN HF. DO DRŽAVNEGA POKOJNINSKEGA SKLADA

2.2.1 Delovanje Pokojninskega sklada državnih uslužbencev

Pokojninski sklad državnih uslužbencev so prvotno urejale določbe Zakona št. 29/1963. Leta 1990 se je izkazalo, da premije, vplačane v Pokojninski sklad državnih uslužbencev, ne zadostujejo za kritje izplačila pokojnin. Zato se je država odločila za reformo sistema in sprejela Zakon št. 1/1997 – „Zakon o Pokojninskem skladu vladnih uslužbencev“. Pokojninski sklad državnih uslužbencev je bil razdeljen na dva oddelka: ustanovljen je bil novi oddelk A, obstoječi pokojninski sklad pa se je spremenil v oddelk B. Vsi na novo zaposleni so se morali vključiti v oddelk A, že zaposleni pa so lahko izbirali med članstvom v oddelku A ali ohranitvijo pravice do članstva v oddelku B, ki je bil od tedaj zaprt za nove člane. Po mnenju islandskih organov je z razdelitvijo nekdanjega Pokojninskega sklada državnih uslužbencev na oddelk A in B sklad postal samozadosten in naj ne bi več prihajalo do negativnega stanja med premijami in obveznostmi, ki bi ga morala na koncu pokriti Državna zakladnica⁽¹⁵⁾.

Nasprotno pa se zaradi določb v zvezi z oddelkom B po navadi v tem oddelku pojavlja primanjkljaj, ki ga je treba redno pokri-

⁽¹⁴⁾ Tlačna komora, dva silosa, dostava cementa, lopa s črpalko, oprema za tehanje avtomobilov in pripadajoča računalniška oprema v dostavnem prostoru, žerjav, cevi in jekleni silos s pripadajočo opremo, stroji in toaletni prostori, transformatorska postaja, stopnišče in hodnik.

⁽¹⁵⁾ Premije v oddelku A Pokojninskega sklada državnih uslužbencev se vplačujejo na podlagi skupnega dohodka vključenih zaposlenih, ki pridobijo pravico do upokojitve na podlagi skupnega zneska vplačanih premij. Kot pri večini obveznih poklicnih pokojninskih skladov so pravice do pokojnine iz oddelka A povezane z indeksom cen življenjskih potrebščin. Pravice vključenih zaposlenih do pokojnine so določene z zakonom in delodajalci morajo občasno uskladiti svoje premije, da zagotovijo, da je prihodek od premij, vplačanih v sklad, v skladu z njegovimi obveznostmi.

vati. Določbe za oddelk B predvidevajo plačilo premij v oddelk B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev samo na podlagi osnovne plače vključenih zaposlenih in ne na podlagi njihove celotne plače. Vključeni zaposleni pridobijo pravico do prejema določenega odstotka osnovne plače za delovno mesto, s katerega se upokojijo. Nato je pokojnina vezana na povprečno zviševanje plač vladnih uslužbencev. V skladu s členom 33 Zakona št. 1/1997 mora kriti razliko delodajalec članov oddelka B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev. Na podlagi člena 32 Zakona št. 1/1997 pa Državna zakladnica jamči izplačilo pokojnine zaposlenemu v skladu z zakonom, če delodajalec ne poravna plačila.

2.2.2 Določitev dolga družbe Sementsverksmiðjan hf. do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev

Z reformo, izvedeno leta 1996, je bila v zakonodajo uvedena nova določba, ki ureja Pokojninski sklad državnih uslužbencev in od delodajalcev zahteva, da nadomestijo povečanje pri izplačilu pokojnin.

Člen 33 Zakona št. 1/1997 določa, da „če se predhodno določena [...] pokojnina zviša zaradi splošnega zvišanja plač javnih uslužbencev, Državna zakladnica in drugi delodajalci, ki zavarujejo svoje zaposlene pri Skladu, **nadomestijo**⁽¹⁶⁾ tako zvišanje izplačila pokojnin. [...]“.

Ministrstvo za finance je 8. oktobra 1997 sklenilo sporazum s Pokojninskim skladom javnih uslužbencev o plačilu obveznosti Državne zakladnice v skladu s členom 33 Zakona št. 1/1997 o Pokojninskem skladu javnih uslužbencev za zaposlene v islandski državni cementarni do konca leta 1996. Te obveznosti so ustrezale zapadlim povečanim pokojninskim obveznostim za zaposlene v družbi Sementsverksmiðjan hf., zmanjšanim za delež družbe v sredstvih Sklada.

Člen 3 tega sporazuma se glasi: „S pripisano 3,5-odstotno obrestno mero je bila ob koncu leta 1996 trenutna vrednost zapadlih obveznosti sklada LSR⁽¹⁷⁾ za zaposlene v islandski državni cementarni ocenjena na 494 816 380 ISK. Sredstva sklada LSR za plačilo obveznosti naj bi znašala 19 % neporavnanih zapadlih obveznosti Sklada. Obveznosti države na račun družbe Sementsverksmiðjan hf. Ltd tako znašajo 400 801 268 ISK.“

Novi člen 33 Zakona št. 1/1997 predvideva možnost plačila z obveznicami.

⁽¹⁶⁾ Poudarek je dodal Nadzorni organ.

⁽¹⁷⁾ Islandska kratica za Pokojninski sklad državnih uslužbencev.

„Upravni odbor Sklada lahko [...] sprejme obveznico za plačilo zapadlih obveznosti. [...] Tako poravnane obveznosti temeljijo na aktuarski oceni na dan poravnave. Delodajalec, ki je svoje obveznosti poravnal z izdajo obveznice v skladu s tem odstavkom, nima nobenih odgovornosti več za obveznosti Sklada [...] za obdobje in tiste zaposlene, na katere se poravnava nanaša“.

V skladu s členom 4 istega sporazuma „bo Državna zakladnica sklada LSR plačala svoje obveznosti v skladu s členom 2 s predložitvijo obveznic družbe Iceland Cement Ltd v skupni vrednosti 326 488 714 ISK [...]. Obveznice so indeksirane z inflacijo v skladu z indeksom cen življenjskih potrebščin (indeks CPI) z osnovnim indeksom 178,6. Letna obrestna mera znaša 5,5 % (2,75 % za pol leta) in se obračuna od 1. januarja 1997. Obresti od 1. januarja 1997 do 30. avgusta 1997 se plačajo posebej 1. novembra 1997. Trenutna vrednost obveznic 1. septembra 1997 po 3,5-odstotni pripisani obrestni meri znaša 400 801 268 ISK. Državna zakladnica jamči skladi LSR plačilo obrokov in obresti za te obveznice. S temi obveznicami je Državna zakladnica v celoti poravnala svoje obveznosti do sklada LSR v zvezi s pokojninskimi dodatki v skladu s členom 33 Zakona št. 1/1997 o Pokojninskem skladi javnih uslužbencev, ki izhajajo iz članstva zaposlenih v islandski državni cementarni, do konca leta 1996“.

V skladu z uporabo zadnjega odstavka člena 33 Zakona št. 1/1997 zato družba Sementsverksmiðjan hf., potem ko je poravnala svoje obveznosti z izdajo obveznic v znesku iz sporazuma z dne 8. oktobra 1997, nima nobene odgovornosti več v zvezi z obveznostmi Sklada, da plača pokojnine svojim nekdanjim zaposlenim za obdobje do konca leta 1996, na katero se poravnava nanaša. Te obveznice so tako preprosto odlog plačila dolga.

Družba Sementsverksmiðjan hf. in Pokojninski sklad državnih uslužbencev sta 30. marca 1999 sklenila drugi sporazum v skladu s členom 33 Zakona št. 1/1997. Na podlagi tega sporazuma naj bi Sklad letno ocenil zapadle pokojninske obveznosti, nastale med letom v zvezi z zaposlenimi v družbi, ki so vključeni v oddelek B Sklada in še vedno delajo v družbi. Družba naj bi te obveznosti poravnala po odštetju vseh prispevkov, ki so jih že plačali zaposleni in družba v zvezi s pravicami, pridobljenimi med letom. Po informacijah islandskih organov je bilo leta 2003 pet zaposlenih družbe Sementsverksmiðjan hf. še vedno vključenih v oddelek B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev

2.2.3 *Pokojninske obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf, ki jih je prevzela država*

S sporazumom z dne 23. oktobra 2003, ki sta ga sklenila Ministrstvo za finance in Pokojninski sklad državnih uslužbencev, je Ministrstvo za finance v imenu Državne zakladnice prevzelo ostanek obveznic, ki jih je izdala družba Sementsverksmiðjan hf. za plačilo zapadlih obveznosti družbe v skladu s

sporazumom iz leta 1997. Država je prevzela tudi obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev v zvezi z letnimi plačili in poravnanimi nadomestil za zaposlene v družbi, ki so vključeni v oddelek B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev (v skladu s sporazumom, ki sta ga sklenila Pokojninski sklad državnih uslužbencev in družba Sementsverksmiðjan hf. 30. marca 1999).

S tem sporazumom je Ministrstvo za finance izpolnilo obveznost iz člena 4 Sporazuma o nakupu deležev, ki ga je 2. oktobra 2003 sklenilo s skupino vlagateljev Íslenskt sement ehf. V skladu s to določbo „prodajalec prevzame pokojninske dolgove in obveznosti družbe, za katere jamči država in jih je družba prevzela leta 1997 s posebnim sporazumom. Prodajalec prevzame tudi vse obstoječe in prihodnje obveznosti v zvezi z letnimi izplačili nadomestil za posameznike, ki zdaj plačujejo prispevke v oddelek B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev, vse dokler so ti zaposleni v družbi.“

Tudi če bi se Ministrstvo za finance odločilo, da prevzame te dolgove in obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. v Sporazumu o nakupu deležev, sklenjenim s skupino vlagateljev Íslenskt sement ehf., je bila družba Sementsverksmiðjan hf. razrešena teh obveznosti s posebnim pravnim aktom, in sicer sporazumom, sklenjenim med Ministrstvom za finance in Pokojninskim skladi državnih uslužbencev dne 23. oktobra 2003.

Po informacijah islandskih organov⁽¹⁸⁾ so bile pokojninske obveznosti za že upokojene zaposlene leta 2003 ocenjene na 412 milijonov ISK. Prihodnje obveznosti za zaposlene družbe Sementsverksmiðjan hf., še vedno vključene v oddelek B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev, so bile ocenjene na 10 do 15 milijonov ISK, odvisno od tega, kako dolgo so bili zaposleni v družbi.

3. UKREPI, KI JIH PRESOJA TA ODLOČBA

Kot je bilo že navedeno, je bil formalni postopek preiskave, sprožen z Odločbo št. 421/04/COL, z Odločbo št. 367/06/COL razširjen na preiskavo prevzema pokojninskih obveznosti družbe, ki ga je izvedla država.

⁽¹⁸⁾ Islandski organi so v različni korespondenci zagotovili informacije o članstvu zaposlenih družbe Sementsverksmiðjan hf. Ocenjene podatke so zagotovili v dopisu z dne 12. novembra 2003. V dopisu z dne 18. aprila 2006 so islandski organi dodatno pojasnili, da je bilo ob ustanovitvi družbe leta 1993 šest zaposlenih vključenih v Pokojninski sklad državnih uslužbencev, 93 pa v zasebne pokojninske sklade. Kot so pojasnili islandski organi, so k Pokojninskemu skladi državnih uslužbencev pristopili uslužbenci družbe Sementsverksmiðjan hf., medtem ko so se tovarniški delavci vključili v sistem zasebnih pokojninskih skladov, npr. v pokojninske sklade svojih sindikatov. Po ustanovitvi družbe leta 1993 so se novi uslužbenci še vedno lahko vključili v Državni pokojninski sklad. Po prodaji državnih deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf. leta 2003 se morajo vsi novo zaposleni vključiti v zasebni pokojninski sklad.

Istega dne, 29. novembra 2006, je Nadzorni organ sprejel Odločbo št. 368/06/COL, s katero je zaključil formalni postopek preiskave v zvezi s prodajo državnih deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf. Skupini vlagateljev Íslenskt sement ehf. 29. novembra 2006 po ceni 68 milijonov ISK in sprejel sklepno ugotovitev, da prodaja ni vključevala državne pomoči.

V tej odločbi bo Nadzorni organ ocenil možen obstoj pomoči v korist družbe Sementsverksmiðjan hf. in njeno združljivost v zvezi z naslednjimi ukrepi, o katerih do zdaj še ni sprejel odločitve:

1. Nakup premoženja, sredstev, delnic in obveznic družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla država

V Odločbi št. 421/04/COL je Nadzorni organ izpostavil vprašanje, ali je bila morda državna pomoč vključena v nakup premoženja družbe Sementsverksmiðjan hf.⁽¹⁹⁾, ki ga je izvedla Državna zakladnica Islandije za ceno 450 milijonov ISK, če ta cena ni bila v skladu z njegovo tržno vrednostjo.

2. Pravica družbe Sementsverksmiðjan hf., da zadrži del premoženja in ga ponovno odkupi po fiksni ceni

V Odločbi št. 421/04/COL je Nadzorni organ sprožil tudi formalni postopek preiskave v zvezi z možnostjo, ki je bila dana družbi Sementsverksmiðjan hf., da zadrži del prodanega premoženja v Reykjavíku⁽²⁰⁾ in ga uporablja za svoje industrijske dejavnosti. Državni zakladnici pa ga mora vrniti najpozneje do 31. decembra 2011. Družba Sementsverksmiðjan hf. je morala plačevati vzdrževanje in popravila tega premoženja, ni pa plačevala nadomestila za pravico uporabe. Poleg tega je imela družba Sementsverksmiðjan hf. v skladu s členom 6 kupoprodajne pogodbe pravico, da do 31. decembra 2009 ponovno odkupi zgoraj navedeno prodano premoženje v Reykjavíku za skupno ceno 95 milijonov ISK s stalno 7-odstotno obrestno mero od 1. avgusta 2003.

V Odločbi št. 421/04/COL je Nadzorni organ predhodno sklenil, da pomeni neplačevanje uporabe premoženja v Reykjavíku, ki je bilo prodano Državni zakladnici, državno pomoč. Nadzorni organ je menil, da če bi družba Sementsverksmiðjan hf. uporabila zgoraj navedeno ceno za ponovni odkup, bi država lahko izgubila prihodek, če bi prodala premoženje po ceni, ki bi bila nižja od njegove tržne vrednosti.

⁽¹⁹⁾ Zadevno premoženje so premoženje in sredstva družbe v Reykjavíku, poslovna stavba družbe v Akranesu razen enega in pol nadstropja ter delnice in obveznice drugih družb, ki jih je imela v lasti družba Sementsverksmiðjan hf.

⁽²⁰⁾ Dve cisterni za skladiščenje cementa, zgradba za dostavo/pakiranje cementa, stopnišče in hodnik, ohišje iz cementnih cevi, ograja in vrata, jekleni silos s pripadajočo opremo, kompresorji za zrak, sušilnik in električna oprema v skladiščni lopi pri doku, žerjav na pomolu, cevi v cementnem ohišju, tehtnica za vozila in pripadajoča računalniška oprema.

3. Prevzem pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla Državna zakladnica

V Odločbi št. 367/06/COL je Nadzorni organ predhodno sklenil, da pomeni prevzem pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla država, državno pomoč v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP. Nadzorni organ je izrazil dvom, da bi se lahko uporabila katera koli izjema od splošne prepovedi državne pomoči iz člena 61(2) ali (3) Sporazuma EGP. Če je bila vključena državna pomoč, je Nadzorni organ izrazil dvom, da bi se lahko razglasila za združljivo z delovanjem Sporazuma EGP. Nadzorni organ je namreč izrazil pomisleke glede vprašanja, ali bi se pomoč lahko štela za združljivo na podlagi določb Smernic o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje.

4. PRIPOMBE ISLANDSKIH ORGANOV

V dopisu z dne 23. februarja 2005 so islandski organi dali svoje pripombe k dvomom, ki jih je izrazil Nadzorni organ v Odločbi št. 421/04/COL. Pojasnili so, da je ponovni odkup premoženja, ki ga je izvedla družba Sementsverksmiðjan hf., potekal v okviru prestrukturiranja: „Država naj bi od družbe kupila vse premoženje, ki ni bistveno za proizvodnjo in poslovanje, da se zmanjšajo stroški poslovanja in zagotovi rentabilno poslovanje.“

Glede pravilne vrednosti ponovno odkupljenega premoženja so islandski organi trdili, da so dali najbolj točno oceno izvedenci AV in VSO Ráðgjöf septembra 2003. Premoženje v Reykjavíku so ocenili na 276 milijonov ISK, vrednost poslovne stavbe v Akranesu pa na 74,4 milijona ISK. Po mnenju islandskih organov je bila ocena premoženja v Reykjavíku zelo ugodna za državo, saj ima strateško vrednost, ki temelji na predvideni prihodnji vrednosti, „ker so se v času prodaje pripravljali načrti za izgradnjo velikega mostu, ki bo zaprl pristanišče družbe v Saeverhöfðiju v Reykjavíku in tako napravil objekte neuporabne za poslovanje družbe. Ta most bo spremenil urbanistično načrtovanje za to območje in predvidoma se bo to zemljišče namenilo za stanovanjsko območje, kar bo zelo povečalo njegovo vrednost.“

Glede pravice ponovnega odkupa določenega premoženja iz člena 6 kupoprodajne pogodbe z dne 2. oktobra 2003 so islandski organi v navedenem dopisu pokazali pripravljenost, da pogodbo spremenijo in to možnost nadomestijo s pravico prve zavrnitve po tržni vrednosti.

Na koncu so islandski organi predstavili argumente, s katerimi so skušali utemeljiti trditev, da če je bila v prodajo družbe Sementsverksmiðjan hf. vključena državna pomoč, se ta pomoč lahko šteje za združljivo na podlagi Smernic o državni pomoči za reševanje in prestrukturiranje. V ta namen so priložili načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf.

Íslandski organi niso dali svojih pripomb k Odločbi Nadzornega organa št. 367/06/COL o prevzemu pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla država.

5. PRIPOMBE SKUPINE VLAGATELJEV ÍSLENSKT SEMENT EHF.

Skupina vlagateljev Íslenskt sement ehf. je 20. junija 2005 predložila pripombe k Odločbi Nadzornega organa št. 421/04/COL (št. dogodka 323552). V tem dopisu so zagovarjali stališče, da premoženje, ki ga je država ponovno odkupila od družbe Sementsverksmiðjan hf., ni bilo prodano posebej, temveč v povezavi s prodajo deležev. Prodaja je bila zato sestavni del celotne kupoprodajne pogodbe o prodaji deležev družbe Sementsverksmiðjan hf. kot celote. Nadalje je skupina Íslenskt sement ehf. menila, da so pravice družbe Sementsverksmiðjan hf. do uporabe nekaterih ponovno odkupljenih sredstev sestavni del privatizacije družbe, kar se je upoštevalo pri pogajanjih o skupni nakupni ceni. Ne glede na to bi bila po mnenju skupine Íslenskt sement ehf. objektivna tržna vrednost pravice do uporabe teh sredstev zanemarljiva, „če ne popolnoma brez vrednosti“, saj bi ta sredstva lahko uporabljala samo družba Sementsverksmiðjan hf. kot edina proizvajalka cementa v Islandiji. Na koncu je skupina Íslenskt sement ehf. izpodbijala mnenje, da pravica družbe do ponovnega odkupa premoženja, ki ga ima pravico uporabljati, za vsega skupaj 95 milijonov ISK, vključuje državno pomoč, ker so imele te specializirane zmogljivosti za proizvodnjo cementa majhno tržno vrednost.

V dopisu z dne 7. maja 2007 (št. dogodka 421504) je skupina Íslenskt sement ehf. najprej izrazila svoje stališče glede pristopa Nadzornega organa, ko je primer razdelil na dva dela, tj. na prodajo deležev in druge ukrepe. Po mnenju te skupine je treba na različne transakcije gledati kot na celoto. „Določen je bil predpogoj, v imenu prodajalca (íslandska vlada) in kupca (Íslenskt sement ehf.), da pogodbe, ki so bile sklenjene istega dne, pomenijo eno transakcijo, ki se ne more razdeliti. Ena ali več pogodb tako ne bi bilo sklenjenih, če ne bi bile istega dne in v medsebojni povezavi sklenjene vse druge.“

Drugič, skupina Íslenskt sement ehf. je navedla argumente v dokaz, da pri prevzemu pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla država, ni bila vključena državna pomoč. Pojasnila je, da pokojninske obveznosti niso bile vključene v bilanco stanja zaključnega računa za leto 1996, temveč so bile navedene samo kot pogojna obveznost, ki ni zajeta v računovodskem izkazu. Leta 1997 so bile pokojninske obveznosti družbe sproščene z izdajo obveznic. To pomeni, da so se financirale z dolgom (obveznicami) do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev, ki je bil tedaj knjižen kot dolgoročna obveznost v bilanci stanja zaključnega računa za leto 1997 in naslednja leta. Skupina Íslenskt sement ehf. je še pojasnila, da je v zvezi s prodajo svojih deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf. država prevzela dolg, ki ga je družba imela do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev leta 2003. Zato se je v zaključnem računu za leto 2003 od obveznosti v bilanci stanja odštel znesek v višini 388 028 317 ISK, hkrati pa se je za enak znesek zvišal zadržani dobiček družbe.

Tretjič, skupina Íslenskt sement ehf. se je sklicevala na prodajo premoženja družbe Sementsverksmiðjan hf. državi za nakupno ceno 450 milijonov ISK, kar obravnava Odločba Nadzornega organa št. 421/04/COL. Vse delnice in obveznice so bile prodane državi po tržni vrednosti⁽²¹⁾. Premoženje Saevarhófdi v Reykjavíku in del poslovne stavbe v Akranesu sta bila ocenjena na 276 milijonov ISK oziroma 74,4 milijona ISK, državi pa prodana za 280 milijonov oziroma 72,5 milijona ISK.

Skupina Íslenskt sement ehf. se je sklicevala tudi na stroške likvidacije družbe Sementsverksmiðjan hf., kot jih je določila banka MP Investment Bank Ltd leta 2003, in ponovno navedla, da naj bi stroški likvidacije po izračunih znašali 506 498 730 ISK, vključno s čiščenjem lokacije v Akranesu.

Skupina Íslenskt sement ehf. je na koncu navedla, da „se z uporabo postopka, ki ga je uporabilo Sodišče Evropskih skupnosti, npr. v primeru družbe Gröditzter Stahlwerke GmbH, v danem primeru zastavlja vprašanje, ali bi celotni stroški, ki jih je imela država za likvidacijo družbe, presegli stroške države za prevzem dolgov in prodajo deležev družbe. Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, je treba upoštevati, da je država ravnala v skladu z načelom vlagatelja v tržnem gospodarstvu, kajti zasebni vlagatelj bi prevzel dolg in prodal deleže v družbi na podlagi zdrave ekonomske logike.“ Zato je skupina Íslenskt sement ehf. menila, da „so skupni stroški likvidacije presegli skupne stroške prodaje družbe za 70 376 683 ISK⁽²²⁾ in je zato država ravnala v skladu z načelom vlagatelja v tržnem gospodarstvu. Zato v prevzem dolga družbe do pokojninskega sklada, ki ga je izvedla država, v zvezi s prodajo deležev, ki jih je imela država v družbi, ne more biti vključena državna pomoč.“

6. PRIPOMBE DRUŽBE AALBORG PORTLAND ÍSLANDI EHF.

Z dopisom z dne 2. septembra 2005 je pritožnik Aalborg Portland Íslandi ehf. predložil svoje pripombe k Odločbi Nadzornega organa št. 421/04/COL. Izrazil je strinjanje s pomisliki Nadzornega organa, vendar je poudaril, da prevzem pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. ni bil obravnavan v odločbi, s katero je bil postopek sprožen. Ne glede na to družba Aalborg Portland Íslandi ehf. ni dala pripomb k Odločbi Nadzornega organa št. 367/06/COL o razširitvi postopka zaradi vključitve prevzema pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf., ki ga je izvedla država.

⁽²¹⁾ Delnice družbe Geca so bile vredne 46,5 milijona ISK, delnice družbe Spödur 40 milijonov ISK, obveznice, ki jih je izdala družba Spödur, pa 11 milijonov ISK.

⁽²²⁾ Skupina Íslenskt Sement je pojasnila, da so skupni stroški likvidacije družbe znašali 390,4 milijona ISK, vključno z nakupno ceno, ki jo je država plačala za zemljišče v Reykjavíku in Akranesu. Če bi se država odločila za likvidacijo družbe, bi stroški likvidacije dosegli vrednost likvidacije za osnovna sredstva, 69,9 ISK, od katerih se odšteje pogodbeno obveznost, da je treba počistiti zemljišče industrijskega obrata, s čimer bi skupni stroški likvidacije družbe dosegli 390,4 milijona ISK. Odločitev države, da prevzame dolg, ki ga je imela družba do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev v znesku 388 028 317 ISK, in da proda deleže v družbi skupini Íslenskt Sement za 68 milijonov ISK, je povzročila, da so neto stroški znašali 320 028 317 ISK. Tako so stroški likvidacije presegli skupne stroške prodaje družbe za 70 376 683 ISK.

7. DODATNE PRIPOMBE ISLANDIJE

V dopisu z dne 8. aprila 2008 so islandski organi predložili dodatne informacije o predhodno predloženem načrtu za prestrukturiranje in priložili tržno raziskavo, ki še ni bila predstavljen Nadzornemu organu.

II. OCENA

1. PRISOTNOST DRŽAVNE POMOČI

Člen 61(1) Sporazuma EGP se glasi:

„Razen če ta sporazum ne določa drugače, je vsaka pomoč, ki jo dodelijo države članice ES, države Efte ali je dodeljena v kakršni koli obliki iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem

ali proizvodnji posameznega blaga, nezdržljiva z delovanjem tega sporazuma, kolikor škodi trgovini med pogodbenicami.“

1.1 NAKUP PREMOŽENJA, SREDSTEV, DELNIC IN OBVEZNIC

Na podlagi kupoprodajne pogodbe je Državna zakladnica Islandije za 450 milijonov ISK kupila premoženje in sredstva družbe v Reykjavíku, poslovno stavbo družbe v Akranesu, razen enega nadstropja in pol, ter delnice in obveznice drugih družb, ki jih je imela v lasti družba Sementsverksmiðjan hf.

V naslednji razpredelnici je navedena primerjava med tržno vrednostjo premoženja in sredstev družbe Sementsverksmiðjan hf. v Reykjavíku in Akranesu ter delnic in obveznic, kot so jo določili neodvisni strokovnjaki⁽²³⁾, in ceno, ki jo je zanje plačala Državna zakladnica:

(v mio. ISK)

	Ocena neodvisnih strokovnjakov	Cena, ki jo je plačala Državna zakladnica Islandije
Zemljišče, nepremičnine in oprema na Saeverhöfði 31 v Reykjavíku	276	280
Poslovna stavba v Akranesu (razen enega nadstropja in pol)	74,4	72,5
Delnice v družbi Geca	46,5	46,5
Delnice v družbi Spölnur	40	40
Obveznice v družbi Spölnur	11	11
Skupaj	447,9	450

Razlika znaša 2,1 milijona ISK (kar ustreza vrednosti 21 214 EUR), ki jo je Državna zakladnica plačala nad tržno vrednostjo kupljenega premoženja, kot so ga ocenili neodvisni strokovnjaki. Razlika se nanaša na prodajo premoženja v Reykjavíku, ki je bilo prodano za štiri milijone ISK več, kot je znašala ocena, in poslovne stavbe v Akranesu, ki je bila prodana za 1,9 milijona pod ocenjeno vrednostjo.

V skladu s sodno prakso Nadzorni organ v tej odločbi ne more samovoljno določiti tržne cene samo na podlagi izvedenske ocene⁽²⁴⁾. Pri določitvi tržne cene zemljišča in stavb, „mora Nadzorni organ upoštevati negotovost v zvezi z določitvijo takih tržnih cen, ki je po značaju retrospektivna“⁽²⁵⁾. Pogosto ni mogoče ugotoviti, ali ena sama ocena sama po sebi pomeni tržno vrednost, ki bi jo bil kupec pripravljen sprejeti. Bolj verjetno je, da po preizkusu trga določimo sprejemljivo tržno vrednost v nekem razponu. Po mnenju Nadzornega organa ni

jasnega odgovora, kako širok naj bi bil ta razpon. Verjetno bi se razlikoval od primera do primera.

Po mnenju Nadzornega organa je razlika v neto ceni 2,1 milijona ISK med oceno neodvisnega strokovnjaka in ceno, ki jo je na koncu plačala Državna zakladnica, tako majhna, da ne zagotavlja dokazov, da nakupna cena ni izražala tržnih pogojev. Cena, ki jo je določil neodvisni strokovnjak, se lahko šteje za orientacijsko. Velika odstopanja od ocene lahko kažejo obstoj državne pomoči. Po mnenju Nadzornega organa⁽²⁶⁾ tako

⁽²⁴⁾ Združene zadeve T-127/99, T-129/99 in T-148/99 *Diputación Foral de Alava in drugi proti Komisiji* [2002] ECR II-1275, odstavek 71.

⁽²⁵⁾ Zadeva T-366/00, *Scott SA proti Komisiji* [2007] ECR II-797, odstavek 93.

⁽²³⁾ Almenna Verkfræðistofan (AV) je februarja 2003 pripravila delno oceno premoženja družbe Sementsverksmiðjan hf. v Reykjavíku, novembra 2003 pa dokončno. Vrednost delnic in obveznic je določil MP Verðbref, ko je določil likvidacijsko vrednost družbe pred prodajo državnih deležev. G. Daníel Rúnar Elíasson, pooblaščen nepremičninski zastopnik pri nepremičninski agenciji Hákat, je avgusta 2003 ocenil stavbo v Akranesu.

⁽²⁶⁾ V skladu s sodno prakso Sodišča se Nadzornemu organu „ne sme očitati, da je njegova ocena približna“, saj so take ocene same po sebi približne, glej zgoraj navedeno zadevo T-366/00, *Scott SA proti Komisiji*, odstavek 96.

majhna razlika, kot je razlika v tem primeru, ne zadostuje za določitev obstoja državne pomoči v korist družbe Sementsverksmiðjan hf. Prej kaže, da je plačilo pomenilo pošteno tržno ceno. Zato Nadzorni organ meni, da družba Sementsverksmiðjan hf. s prodajo premoženja, sredstev, delnic in obveznic Državni zakladnici Islandije ni prejela državne pomoči v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

1.2 PRAVICA DO ZADRŽANJA DELA PREMOŽENJA IN NJEGOVEGA PONOVNEGA ODKUPA PO FIKSNI CENI

V skladu s členom 5 kupoprodajne pogodbe je dobila družba Sementsverksmiðjan hf. možnost zadržati del prodanega premoženja v Reykjavíku,⁽²⁷⁾ ga uporabljati za svoje industrijske dejavnosti in ga vrniti Državni zakladnici najpozneje do 31. decembra 2011. Družba Sementsverksmiðjan hf. je morala plačevati vse stroške za vzdrževanje in popravilo tega premoženja, ni pa plačevala nadomestila za pravico uporabe. V skladu s členom 6 kupoprodajne pogodbe je imela družba Sementsverksmiðjan hf. tudi pravico, da do 31. decembra 2009 ponovno odkupi zgoraj navedeno prodano premoženje v Reykjavíku za skupno ceno 95 milijonov ISK skupaj z obrestmi, obračunani po 7-odstotni fiksni letni obrestni meri od 1. avgusta 2003.

V dopisu z dne 17. februarja 2006 (št. dogodka 363608) so islandski organi poslali Nadzornemu organu angleški izvod sporazuma, ki ga je Ministrstvo za industrijo v imenu islandske vlade sklenilo z družbo Sementsverksmiðjan hf. Na podlagi tega sporazuma je bila možnost, da družba ponovno odkupi del premoženja v Reykjavíku, preklicana. Premoženje, prodano Državni zakladnici, je bilo tej izročeno z veljavnostjo 1. januarja 2004. V skladu s členom 2 navedenega sporazuma je družba po tem datum premoženje, ki ga je uporabljala, vzela v najem za nedoločen čas. Mesečna najemnina za premoženje⁽²⁸⁾ znaša [...] ISK. Najemnina se uskladi enkrat letno v skladu z indeksom gradbenih stroškov. Islandski organi so pojasnili, da je bil znesek najemnine izračunan na podlagi normalnega razmerja za islandski trg nepremičnin.

Nadzorni organ nima razloga, da bi dvomil o verodostojnosti in točnosti informacij, ki so jih zagotovili islandski organi, v skladu s katerimi plačuje družba Sementsverksmiðjan hf. za najemnino tega premoženja tržno ceno⁽²⁹⁾. Zato Nadzorni organ glede na

⁽²⁷⁾ Dve cisterni za skladiščenje cementa, zgradba za dostavo/pakiranje cementa, stopnišče in hodnik, ohišje iz cementnih cevi, ograja in vrata, jekleni silos s pripadajočo opremo, kompresorji za zrak, sušilnik in električna oprema v skladiščni lopi pri doku, žerjav na pomolu, cevi v cementnem ohišju, tehtnica za vozila in pripadajoča računalniška oprema.

⁽²⁸⁾ Premoženje v najemu sestavljajo tlačna komora, dva silosa, prostor za dostavo cementa in lopa s črpalko, ki zajemata površino 290 kvadratnih metrov. V najemu so tudi oprema za tehtanje avtomobilov, zemljišče, žerjav, cevi in jekleni silos, stroji in toaletni prostori, transformatorska postaja, stopnišče in hodnik.

⁽²⁹⁾ Islandski organi so Nadzorni organ obvestili, da je bila uporaba večine zemljišča v Sævarhöfðiu v Reykjavíku, katerega lastnica je bila prej družba Sementsverksmiðjan hf., dana v najem družbi Jarðboranir hf. po ceni [...] ISK za kvadratni meter. Najemnina, ki se je zahtevala od družbe Sementsverksmiðjan hf., je znašala [...] ISK. Islandski organi so tudi pojasnili, da je bil oglas za oddajo zemljišča v Sævarhöfðiu objavljen v časopisu Morgunblaðið ob koncu leta 2003 in da je dala najugodnejšo ponudbo družba Jarðboranir hf. za zgoraj navedeno ceno. Zato so islandski organi poudarili, da najemnina ustreza tržnim cenam v Islandiji.

zgoraj navedene spremembe sporazuma meni, da ni vključena državna pomoč v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

1.3 PREVZEM POKOJNINSKIH OBVEZNOSTI

S sporazumom, ki sta ga 23. oktobra 2003 sklenila Ministrstvo za finance in Pokojninski sklad državnih uslužbencev, je Ministrstvo za finance v imenu Državne zakladnice prevzelo preostanek obveznic, izdanih za plačilo zapadlih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. v skladu s sporazumom iz leta 1997. Na podlagi istega sporazuma je Državna zakladnica prevzela obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. za tiste zaposlene, ki še delajo v družbi. Te obveznosti naj bi se plačevale in poravnale letno.

1.3.1 Prisotnost državnih virov

Da pomeni državno pomoč, mora, prvič, ukrep pomoči dodeliti država ali se mora dodeliti prek državnih virov. V skladu s sporazumom, ki sta ga sklenila Ministrstvo za finance in Pokojninski sklad državnih uslužbencev oktobra 2003, bo Državna zakladnica Pokojninskemu skladu v imenu družbe Sementsverksmiðjan hf. plačala zneske, ki mu jih je dolgovala družba. Ob sklenitvi sporazuma so bile obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. do Pokojninskega sklada za plačilo pokojnin za že upokojene zaposlene ocenjene na 412 milijonov ISK. Prihodnje obveznosti za še aktivne zaposlene v družbi, vključene v oddelek B Pokojninskega sklada, so bile ocenjene v razponu od deset do petnajst milijonov ISK. Prevzem pokojninskih obveznosti in njihovo plačilo iz Državne zakladnice vključuje državne vire.

1.3.2 Dajanje prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga

Drugič, ukrep pomoči mora prejemniku prinesiti ugodnosti, na podlagi katerih je oproščen dajatev, ki običajno bremenijo njegovo proračun.

Država je prevzela dolg, ki ga je imela družba Sementsverksmiðjan hf. do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev za plačilo pokojnin svojim zaposlenim. Družba Sementsverksmiðjan hf. je bila ustanovljena leta 1955 kot del državne uprave. Zaposleni v tovarni cementa, ki se je tedaj imenovala Islandska državna cementarna, so bili kot vsi drugi zaposleni v državni upravi vključeni v Pokojninski sklad državnih uslužbencev.

Leta 1997 je država izvedla reformo Pokojninskega sklada državnih uslužbencev. Pokojninski sklad državnih uslužbencev je izvedel aktuarsko oceno obveznosti, ki jih je imel do svojih članov v zvezi s prihodnjimi izplačili pokojnin. Rezultat te ocene se je nato primerjal s premoženjem Sklada in deležem obveznosti med različnimi delodajalci, katerih zaposleni so bili vključeni v Sklad. Obveznosti Pokojninskega sklada državnih uslužbencev za že upokojene zaposlene družbe Sementsverksmiðjan hf. so ob koncu leta 1996 znašale 400 milijonov ISK⁽³⁰⁾.

⁽³⁰⁾ V skladu s členom 3 sporazuma, ki sta ga sklenila Pokojninski sklad javnih uslužbencev in Ministrstvo za finance o plačilu obveznosti Državne zakladnice v skladu s členom 33 Zakona št. 1/1997 o Pokojninskem skladu javnih uslužbencev za zaposlene v islandski državni cementarni do konca leta 1996, so znašale obveznosti družbe Iceland Cement Ltd 400 801 268 ISK.

Državna zakladnica je te obveznosti Pokojninskemu skladu državnih uslužbencev plačala z obveznicami družbe. Te obveznosti so ostale v računovodski evidenci družbe Sementsverksmiðjan hf. do 23. oktobra 2003, ko je država prevzela dolg te družbe do Pokojninskega sklada. Ta dolg se je na eni strani nanašal na plačilo pokojnin zaposlenim družbe Sementsverksmiðjan hf., ki so bili ob ugotavljanju dolga leta 1997 že upokojeni. Na drugi strani pa se je nanašal tudi na ocenjeno plačilo pokojnin za pet zaposlenih, ki so takrat še delali v družbi Sementsverksmiðjan hf. in bili še vedno vključeni v oddelek B Pokojninskega sklada državnih uslužbencev ⁽³¹⁾.

Če plačilo pokojninskih obveznosti spada k običajnim stroškom, ki jih mora plačati podjetje med poslovanjem, je prevzem teh plačil, ki ga je izvedla država, razrešil družbo Sementsverksmiðjan hf. stroška poslovanja. S tem je država temu podjetju dodelila selektivno prednost, saj morajo druga podjetja plačati vse stroške, povezane s pokojninami za svoje zaposlene.

1.3.3 Izkrivljanje konkurence in vpliv na trgovino med pogodbenicami

Tretjič, ukrep pomoči mora izkrivljati konkurenco in vplivati na trgovino med pogodbenicami.

Podjetja, katerim država dodeli gospodarsko ugodnost, ki zmanjšuje njihovo običajno obremenjenost s stroški, so v boljšem konkurenčnem položaju kot podjetja, ki te ugodnosti ne prejemajo. Na trgu za cement v okviru EGP vlada konkurenca. Trenutno sta na islandskem trgu za cement dejavni dve družbi: Sementsverksmiðjan hf. in Aalborg Portland Íslandi ehf. Vsaka ugodnost, dodeljena družbi Sementsverksmiðjan hf., ki zmanjšuje stroške, ki bi jih morala imeti, postavlja to podjetje v boljši konkurenčni položaj v primerjavi z drugimi dejanskimi ali potencialnimi akterji na islandskem trgu za cement, ki te ugodnosti ne prejemajo. Zato podpora, ki jo je država dodelila družbi Sementsverksmiðjan hf., povzroča izkrivljanje konkurence.

Četrto, za uporabo člena 61(1) Sporazuma EGP mora priglašeni ukrep vplivati na trgovino med pogodbenicami Sporazuma EGP.

Neposredni tekmelec družbe Sementsverksmiðjan hf. na islandskem trgu je hčerinsko podjetje podjetja iz druge države pogodbenice Sporazuma EGP, ki ne proizvaja cementa v Islandiji, temveč ga v Islandijo uvaža iz drugih držav EGP. Zato ukrep vpliva na trgovino med pogodbenicami Sporazuma EGP v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

⁽³¹⁾ Pokojninske obveznosti za že upokojene zaposlene so do oktobra 2003 znašale 412 milijonov ISK. Istega dne je bil dolg, ki je ustrezal prihodnjim obveznostim za trenutno zaposlene, ocenjen na približno deset do petnajst milijonov ISK.

1.3.4 Sklepna ugotovitev

Zaradi navedenih razlogov Nadzorni organ meni, da je država družbi Sementsverksmiðjan hf. dodelila državno pomoč, ko je prevzela pokojninske obveznosti s sporazumom, ki sta ga oktobra 2003 sklenila Ministrstvo za finance in Državni pokojninski sklad.

2. POSTOPKOVNE ZAHTEVE

V skladu s členom 1(3) dela I Protokola 3 k Sporazumu o nadzornem organu in sodišču „mora biti Nadzorni organ Efte o vseh načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči obveščen dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe [...]. Zadevna država članica ne sme začeti izvajati svojih predlaganih ukrepov, dokler v postopku ni sprejeta dokončna odločitev.“

Čeprav so islandski organi v dopisu z dne 29. avgusta 2003 priglasili načrtovano prodajo državnih deležev v družbi Sementsverksmiðjan hf., so zaradi zgoraj navedenih sporazumov, ki so jih sklenili islandski organi, začeli veljati vsi morebitni ukrepi državne pomoči, dodeljeni na podlagi teh sporazumov, še preden je Nadzorni organ sprejel dokončno odločitev o priglasitvi. Zato pomeni državna pomoč, dodeljena v okviru te transakcije, nezakonito državno pomoč v smislu člena 1(f) dela II Protokola 3, to je novo pomoč, ki se izvaja v nasprotju s členom 1(3) dela I istega protokola.

3. ZDRUŽLJIVOST POMOČI

V skladu s členom 61(3)(c) Sporazuma EGP se lahko pomoč za pospeševanje razvoja določenih gospodarskih dejavnosti ali določenih gospodarskih območij šteje za združljivo z delovanjem Sporazuma EGP, če taka pomoč ne vpliva škodljivo na trgovinske pogoje v obsegu, ki bi bil v nasprotju s skupnimi interesi. Pomoč za prestrukturiranje je treba oceniti v skladu s Smernicami Nadzornega organa o pomoči za reševanje in prestrukturiranje (v nadaljnjem besedilu: smernice za reševanje in prestrukturiranje).

Nadzorni organ je v Odločbi št. 421/04/COL poudaril, da islandski organi niso zagotovili argumentov ali ustreznih dokaznih listin za oceno združljivosti pomoči s smernicami za reševanje in prestrukturiranje. Islandski organi so predložili načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf. v dopisu iz februarja 2005. Februarja 2008 so islandski organi predložili dodatne informacije o načrtu za prestrukturiranje. Nadzorni organ bo v nadaljevanju ocenil, ali se lahko na podlagi novih informacij sprejme sklepna ugotovitev, da pomoč izpolnjuje zahteve iz smernic za reševanje in prestrukturiranje ⁽³²⁾.

⁽³²⁾ Zadeva T-157/01 *Danske Busvognmænd* proti Komisiji, [2004] ECR II-917, odstavek 116.

3.1 SMERNICE, KI SO SE UPORABLJALE

Pomoč je bila dodeljena oktobra 2003, ko je država prevzela pokojninske obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. Ocena združljivosti tega ukrepa pomoči bo temeljila na smernicah za reševanje in prestrukturiranje iz leta 1999⁽³³⁾, ki so se uporabljale od dodelitvi pomoči.

3.2 PODJETJE V TEŽAVAH

V skladu z oddelkom 16.2.1 smernic za reševanje in prestrukturiranje se kapitalska družba za namene teh smernic v vsakem primeru in ne glede na njeno velikost šteje za podjetje v težavah, če je bila izgubljena več kot polovica registriranega osnovnega kapitala in če je bila več kot četrtina takega kapitala izgubljena v zadnjih dvanajstih mesecih. Ne glede na vrsto zadevnega podjetja se v skladu s smernicami za reševanje in prestrukturiranje za namene smernic šteje, da je podjetje v težavah, če izpolnjuje pogoje, ki jih določa domače pravo za uvedbo kolektivnih postopkov v primeru insolventnosti. Običajni znaki za to, da je podjetje v težavah, so naraščajoče izgube, upadanje prometa, kopičenje zaloga, presežki prostih zmogljivosti, padanje denarnih tokov, naraščajoči dolгови, naraščajoči stroški obresti in zmanjševanje ali izguba celotne čiste vrednosti sredstev.

Osnovni kapital družbe Sementsverksmiðjan hf. se je zmanjšal s 1 096 milijonov ISK leta 2000 na 458 milijonov ISK leta 2003. Promet družbe se je zmanjšal z 1,06 milijarde ISK leta 2000 na 863 milijonov ISK leta 2001 in 598 milijonov ISK leta 2002. Prodaja družbe se je zmanjšala z [...] leta 2000 na [...] leta 2001 in [...] leta 2002. Posledično se je proizvodnja zmanjšala za več kot [...] odstotkov. V tem obdobju so se hitro slabšali tudi poslovni rezultati. Družba Sementsverksmiðjan hf. je imela leta 2000 70 milijonov ISK dobička, leta 2001 pa 230 milijonov ISK izgube. Leta 2002 je izguba družbe znašala 220 milijonov ISK. Med letoma 2000 in 2002 se je skupni dolg družbe Sementsverksmiðjan hf. povečal s 733 milijonov ISK na 1 157 milijonov ISK. Gibljiva sredstva so se zmanjšala s 750 milijonov ISK na 640 milijonov ISK.

Računovodje so v zaključnem računu družbe Sementsverksmiðjan hf. za leto 2002 izrazili globoko zaskrbljenost zaradi finančnega položaja družbe. Zaradi nakopičenih izgub in velike verjetnosti, da se bodo izgube iz poslovanja leta 2003 nadaljevale, je bilo ugotovljeno, da je možnost nadaljnega poslovanja družbe vprašljiva.

Po pojasnilih in informacijah, ki so jih zagotovili islandski organi, je bila družba Sementsverksmiðjan hf. tik pred stečajem in se s svojimi sredstvi ne bi mogla opomoči.

Zato Nadzorni organ meni, da je bila ob dodelitvi pomoči družba Sementsverksmiðjan hf. podjetje v težavah v smislu smernic za reševanje in prestrukturiranje.

3.3 OPREDELITEV POMOČI ZA PRESTRUKTURIRANJE

Pomoč za prestrukturiranje mora temeljiti na realističnem, koherentnem in dolgoročnem načrtu za ponovno vzpostavitev dolgoročne rentabilnosti podjetja. V skladu z oddelkom 16.2.2 smernic za reševanje in prestrukturiranje pomoč za prestrukturiranje po navadi vključuje enega ali več naslednjih elementov: reorganizacijo in racionalizacijo dejavnosti podjetja za večjo učinkovitost, kar običajno pomeni opustitev področij, ki ustvarjajo izgubo, in prestrukturiranje tistih obstoječih dejavnosti, ki lahko ponovno postanejo konkurenčne, ter po možnosti diverzifikacijo v nove in rentabilne dejavnosti. Fizično prestrukturiranje mora po navadi spremljati finančno prestrukturiranje (kapitalski vložki, zmanjšanje dolga). Določbe smernic za reševanje in prestrukturiranje poudarjajo, da ukrepi za prestrukturiranje ne smejo biti omejeni na finančno pomoč za pokritje preteklih izgub, ne da bi odpravili razloge za te izgube.

Načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf. je vključeval zelo različne ukrepe. Zajemal je finančno prestrukturiranje družbe, prestrukturiranje delovne sile in proizvodnih stroškov ter vključitev nadomestnih virov prihodkov. Zato ta načrt za prestrukturiranje v smislu smernic za reševanje in prestrukturiranje ni bil omejen na finančno prestrukturiranje, temveč je zajel tudi različne druge vidike prestrukturiranja družbe Sementsverksmiðjan hf. Zato je bila na začetku pomoč taka, da jo je treba oceniti v skladu s smernicami za reševanje in prestrukturiranje.

3.4 POGOJI ZA ODOBRITEV POMOČI ZA PRESTRUKTURIRANJE

Državna pomoč, ki podjetjem v težavah pomaga, da se prestrukturirajo, se lahko šteje za zakonito samo pod določenimi pogoji. Upravičujejo jo lahko na primer socialna ali regionalna politika zadevne družbe, potreba po upoštevanju koristne vloge malih in srednje velikih podjetij v gospodarstvu ali želja po vzdrževanju konkurenčne tržne strukture, ko bi izginjanje podjetij lahko vodilo k monopolnemu ali izrazitemu oligopolnemu položaju.

3.4.1 Ponovna vzpostavitev rentabilnosti

V skladu z oddelkom 16.3.2.2(b) smernic za reševanje in prestrukturiranje mora biti dodelitev pomoči pogojena z izvajanjem načrta za prestrukturiranje, ki ga mora potrditi Nadzorni organ. Načrt za prestrukturiranje, katerega trajanje mora biti čim krajše, mora ponovno vzpostaviti dolgoročno rentabilnost podjetja v razumnem času in na podlagi stvarnih predvidevanj o prihodnjih pogojih poslovanja. Pomoč za prestrukturiranje mora biti zato vezana na izvedljiv načrt za prestrukturiranje, h kateremu se zaveže zadevna država Efte. Načrt se mora predložiti Nadzornemu organu z vsemi potrebnimi podrobnostmi, vsebovati pa mora zlasti raziskavo trga.

Izboljšanje rentabilnosti mora izhajati predvsem iz notranjih ukrepov, ki jih vsebuje načrt za prestrukturiranje, in lahko temelji na zunanjih dejavnikih, kot so spremembe cen in povpraševanja, na katere družba nima velikega vpliva, vendar samo, če so tržne predpostavke splošno potrjene. Prestrukturiranje mora vključevati opustitev dejavnosti, ki bi tudi po prestrukturiranju povzročale izgube v strukturnem smislu.

⁽³³⁾ Objavljene v UL L 274, 26.10.2000, str. 1, in Dodatku EGP št. 48, 26.10.2000.

V skladu z določbami oddelka 16.3.2.2(b) smernic za reševanje in prestrukturiranje je treba v načrtu za prestrukturiranje opisati okoliščine, zaradi katerih je podjetje zašlo v težave, s čimer se zagotovi temelj za ovrednotenje ustreznosti predlaganih ukrepov. Med drugim mora načrt upoštevati trenutno stanje ter pričakovano povpraševanje in ponudbo na upoštevnem proizvodnem trgu v prihodnosti ter vsebovati scenarije, ki odražajo najbolj optimistična, najbolj pesimistična in vmesna predvidevanja ter značilne prednosti in slabosti podjetja. Podjetju mora omogočiti, da se razvija v smeri nove strukture, ki mu daje možnosti za dolgoročno rentabilnost in da se postavi na svoje noge.

Načrt mora zagotoviti preobrat, ki bo podjetju omogočil, da bo po izvedenem prestrukturiranju vse svoje stroške krilo samo, vključno z amortizacijo in finančnimi dajatvami. V skladu s smernicami za reševanje in prestrukturiranje mora biti pričakovani donos kapitala dovolj velik, da prestrukturiranemu podjetju omogoči samostojno konkuriranje na trgu.

Načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf. je vseboval štiri različne ukrepe:

- finančno prestrukturiranje,
- prestrukturiranje delovne sile,
- prestrukturiranje proizvodnih stroškov,
- nadomestne vire prihodkov.

Finančno prestrukturiranje

Islandski organi so pojasnili, da je bil eden od ključnih ukrepov prestrukturiranja zmanjšanje dolga s prodajo premoženja. Jeseni 2003 je družba Sementsverksmiðjan hf. prodala vse premoženje, ki ni bilo neposredno vezano na proizvodnjo in dostavo cementa na islandski trg. Z denarjem, ki ga je dobila od prodaje, je družba zmanjšala obstoječe dolgove in vsaj zmanjšala izgube iz poslovanja. Skupni iztržek od prodaje premoženja je znašal 580 milijonov ISK in se je uporabil za zmanjšanje dolgoročnega in kratkoročnega dolga. Glavni cilj družbe je bil čim bolj zmanjšati stroške kapitala med prestrukturiranjem. Pogoji za preostale dolgoročne dolgove so bili na novo določeni, tako da se družbi dve leti po prodaji ne bi zmanjšala glavnica posojila.

Po zagotovljenih informacijah so bila za družbo najtežji del prestrukturiranja ponovna pogajanja z upniki o dolgu. Zdi se, da je družba zaradi nastalih izgub v treh letih pred prodajo precej povečala svojo kratkoročno in dolgoročno zadolženost. Posojila je najela pri različnih institucijah. Kreditne institucije so posojila, dodeljena družbi Sementsverksmiðjan hf., obravnavale kot posojila državi, in niso bile pripravljene družbi, ko je bila privatizirana, dodeliti dodatnih posojil, dokler ne bi bila plačana neodplačana posojila. Zato je bilo treba precej znižati stopnjo

zadolženosti, kar je družba dosegla s prodajo premoženja, ki ga ni potrebovala za proizvodnjo in/ali dostavo cementa.

Islandski organi so navedli, da „je bil zelo pomemben dejavnik [finančnih] pogajanj, da bo pokojninski dolg odstranjen iz bilance stanja družbe, tako da bo ta lahko zagotovila izvedljive in verjetne roke za odplačilo. Očitno je, in tako so menili kupci in upniki, da družba ne bi mogla odplačevati pokojninskega dolga ter drugih dolgoročnih in kratkoročnih posojil ob hkratnem vzdrževanju kritične višine naložb v osnovna sredstva za zagotovitev njenega poslovanja.“

Odprava pokojninskega dolga in delno poplačilo drugega dolga sta bila ključna pogoja za pridobitev odobritve finančnega prestrukturiranja.

Prestrukturiranje delovne sile

Ob prodaji je imela družba Sementsverksmiðjan hf. 63 zaposlenih. Analiza ekonomskih značilnosti podjetja in trga, na katerem je delovalo, je pokazala, da bi bilo treba delovno silo zmanjšati za najmanj 20 zaposlenih. Tovarna je za svoje obratovanje potrebovala najmanj 41 zaposlenih. Pogodbe s presežnimi delavci so bile prekinjene, pri čemer so bili stroški odpravnin visoki, ker so imeli nekateri zaposleni dolgo delovno dobo.

Drugič, družba je za večino zaposlenih izvajala sistem premij, povezan s proizvodnjo. Znesek, ki se je razdelil med zaposlene, je bil fiksni, tako da so stroški za dodatek, vezan na proizvodnjo, ostali za podjetje enaki, ne glede na število zaposlenih. Začela so se pogajanja s sindikatom, da bi se dodatek, vezan na proizvodnjo, uporabljal na zaposlenega, tako da bi zmanjšanje skupnega števila zaposlenih ustrezalo zmanjšanju skupnega zneska izplačanega dodatka, vezanega na proizvodnjo.

Prestrukturiranje proizvodnih stroškov in nadomestni viri prihodkov

Po navedbah islandskih organov so bila najpomembnejši ukrep ponovna pogajanja o cenah surovin. Spremenili so tudi sestav cementa, da bi se zmanjšali stroški energije za proizvodnjo.

Pri ponovnih pogajanjih o cenah surovin se je velik del spremenljivih stroškov poslovanja družbe Sementsverksmiðjan hf. nanašal na mednarodne/domače tržne cene in ga ni bilo mogoče spremeniti. To je veljalo za premog, elektriko, kremenov prah in druge surovine. Cena za dobavo školjčnega peska, edine najpomembnejše domače surovine, bi se lahko znižala za [...] %. Glede cene drugih domačih surovin bi se bilo tudi mogoče pogajati.

Družba Sementsverksmiðjan hf. je za nadomestni vir prihodka in zmanjšanje skupnih stroškov goriva že začela kuriti odpadne tekočine.

Skladnost z zahtevami za prestrukturiranje

Na podlagi zgoraj opisanih ukrepov Nadzorni organ ugotavlja, da je načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf. v skladu z zahtevami smernic za reševanje in prestrukturiranje. V načrtu za prestrukturiranje so opisane okoliščine, ki so privedle družbo Sementsverksmiðjan hf. v težave. Družba Sementsverksmiðjan hf. se ni mogla spopasti s konkurenco in gospodarske šibkosti gradbenega sektorja na začetku novega tisočletja. Načrt je obsegal temeljito finančno prestrukturiranje, ki je vključevalo ponovno pogajanje o posojilih z upniki in prevzem pokojninskih obveznosti do Državnega pokojninskega sklada, ki ga je izvedla islandska država. Finančno prestrukturiranje so spremljali ukrepi fizičnega prestrukturiranja, ki je vključevalo prestrukturiranje delovne sile (prekinitev pogodb z delavci, ponovna pogajanja o ugodnostih za delavce) in zlasti prestrukturiranje proizvodnih stroškov, ki je bilo najdražji del načrta za prestrukturiranje. Proizvodni stroški so se zmanjšali, sestava cementa se je spremenila, pogodbe z dobavitelji so se na novo dogovorile in začele so se izvajati tržne pobude za povečanje prihodkov. Načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf. je predvideval ponovno vzpostavitev rentabilnosti v kratkem roku dveh let, kar se zdi razumno. Načrt je bil v celoti izveden in je družbi omogočil samostojno konkuriranje na trgu. Zato Nadzorni organ na podlagi informacij islandskih organov meni, da je načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf. v skladu z zahtevami oddelka 16.3.2.2(b) smernic za reševanje in prestrukturiranje.

3.4.2 *Preprečitev nedovoljenega izkrivljanja konkurence*

V skladu z oddelkom 16.3.2.2(c) smernic za reševanje in prestrukturiranje je treba sprejeti ukrepe, ki kar najbolj ublažijo škodljive učinke pomoči na konkurente. V nasprotnem primeru bi bila pomoč v nasprotju s skupnimi interesi in zato nezdržljiva z delovanjem Sporazuma EGP. Ta pogoj po navadi pomeni omejitev prisotnosti podjetja na trgu po izvedenem prestrukturiranju. Če je velikost upoštevnega trga na ravni EGP zanemarljiva ali če je zanemarljiv delež podjetja na upoštevem trgu, se šteje, da ni nedovoljenega izkrivljanja konkurence.

V skladu z določbami 16.3.2.2(c) smernic za reševanje in prestrukturiranje Nadzorni organ določi potrebni obseg omejitve ali zmanjšanja, da se prepreči nedovoljeno izkrivljanje konkurence, na podlagi raziskave trga, priložene načrtu za prestrukturiranje, če je bil sprožen postopek, pa na podlagi informacij zainteresiranih strani.

V danem primeru je Nadzorni organ decembra 2004 sprožil formalni postopek preiskave, ki ga je novembra 2006 razširil. Zainteresirane strani niso predložile pripomb, ki bi lahko zagotovile kakršne koli informacije o potrebi po uvedbi izravnalnih ukrepov in o njihovem obsegu.

Smernice za reševanje in prestrukturiranje zavzemajo ugodnejše stališče do tistih podjetij, za katera je malo verjetno, da bo njihovo nadaljnje poslovanje izrazito vplivalo na konkurenčne razmere v EGP. Islandski organi so predložili raziskavo trga o družbi Sementsverksmiðjan hf. in islandskem trgu cementa, ki je edini trg, na katerem družba deluje. V skladu s to raziskavo je celoten trg za cement v Islandiji omejen zaradi majhnega števila prebivalstva v državi. Na islandskem trgu za cement sta dejavni dve družbi: Sementsverksmiðjan hf. in Aalborg Portland Íslandi hf. Medtem ko prva proizvaja in prodaja cement in žlindrani cement, druga uvaža cement iz Danske in ga prodaja v Islandiji. Leta 2002 je poraba cementa v Islandiji znašala 122 899 ton⁽³⁴⁾. Leta 2002 je poraba cementa v EU znašala 217,6 milijonov ton. Zato se lahko islandski tržni delež cementa v EGP šteje za zanemarljivega.

V skladu z določbami oddelka 16.1(3) smernic za reševanje in prestrukturiranje pomoč za prestrukturiranje lahko upravičuje socialna ali regionalna politika podjetja, pa tudi želja po vzdrževanju konkurenčne tržne strukture, ko bi izginjanje podjetij lahko vodilo v monopolni ali izrazito oligopolni položaj. To bi se zgodilo v Islandiji, če bi družba Sementsverksmiðjan hf. izginila s trga, ki bi najverjetneje postal monopolni trg za cement, odvisen od uvoza edinega preostalega tekmeca na islandskem trgu za cement. Dejstvo, da sta za islandski trg za cement značilna monopol ali izrazit oligopol dveh akterjev na trgu, kaže, da so možnosti in zanimivost tega trga za druge akterje zelo omejene zaradi majhnega obsega trga in njegovih možnosti razvoja (pri tem se sklicujemo na ugotovitve zgoraj navedene raziskave trga).

Zato Nadzorni organ meni, da ni treba zahtevati dodatnih ukrepov za omejitev prisotnosti družbe na trgu.

3.4.3 *Pomoč, omejena na najmanjši znesek*

V skladu z določbami oddelka 16.3.2.2(d) smernic za reševanje in prestrukturiranje je treba znesek in intenzivnost pomoči omejiti na strogi minimum, ki še omogoča izvedbo prestrukturiranja, ob upoštevanju razpoložljivih finančnih virov družbe, njenih delničarjev ali poslovne skupine, kateri pripada. Od upravičencev do pomoči se pričakuje, da bodo morali prispevati k načrtu za prestrukturiranje precejšen delež iz lastnih virov, tudi s prodajo premoženja, ki ni bistveno za preživetje podjetja, ali iz zunanega financiranja pod tržnimi pogoji. Da se omeji izkrivljajoči učinek, morata biti v skladu z oddelkom 16.3.2.2(d) smernic za reševanje in prestrukturiranje znesek pomoči ali oblika, v kateri se pomoč dodeli, taka, da podjetje ne dobi presežka denarnih sredstev, ki bi ga lahko uporabilo za agresivne dejavnosti, ki izkrivljajo konkurenco na trgu in niso povezane s prestrukturiranjem.

⁽³⁴⁾ Od tega je bilo 38,215 ton cementa uvoženih v Islandijo, 84,684 ton pa proizvedeno v državi.

V skladu s smernicami za reševanje in prestrukturiranje Nadzorni organ pregleda višino obveznosti podjetja po prestrukturiranju, vključno z razmerami po kakršnem koli odlogu ali zmanjšanju dolgov. Nadzorni organ tudi pregleda, ali je bila pomoč namenjena financiranju novih naložb, ki niso nujne za ponovno vzpostavitev rentabilnosti podjetja. Vsekakor je treba dokazati, da se bo pomoč uporabila samo za ponovno vzpostavitev rentabilnosti podjetja in da prejemniku ne bo omogočila povečanja proizvodnih zmogljivosti med izvajanjem načrta za prestrukturiranje, razen če je to nujno potrebno za ponovno vzpostavitev rentabilnosti brez povzročanja neupravičenega izkrivljanja konkurence.

Temeljni del prestrukturiranja družbe Sementsverksmiðjan hf. je bila prodaja premoženja, ki ni bilo nujno za preživetje družbe, kot so zemljišče in stavbe ter delnice in obveznice drugih podjetij, ki jih je družba lahko prodala in s tem pridobila

denarna sredstva za plačilo dolgov. Dolgovi družbe so bili v možnem obsegu poplačani in ponovno dogovorjeni pogoji zanje, da se olajša njihovo vračilo za nadaljnje poslovanje družbe. Skladno s tem so bili prestrukturirani delovna sila ter proizvodni stroški in strukture, kar se je financiralo z lastnimi sredstvi družbe. Edini poseg države je bil prevzem pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. v znesku, ki je znašal približno 425 milijonov ISK. Upniki družbe so nanj gledali kot na nujni pogoj, ki je omogočil njeno prestrukturiranje. Zato Nadzorni organ meni, da je bila pomoč, ki jo je dodelila Zakladnica, omejena na nujni minimum, ker se je nanašala samo na prevzem dolga družbe Sementsverksmiðjan hf. do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev, ki ga je izvedla islandska država.

Stroški prestrukturiranja so povzeti v naslednji razpredelnici:

(a) ponovna pogajanja z upniki	10 811 853 ISK 2 648 904 ISK (plačilo za izvedbo finančnega prestrukturiranja)
(b) prestrukturiranje delovne sile	19 098 479 ISK 2 702 963 ISK (plačilo za izvedbo prestrukturiranja delovne sile)
(c) prestrukturiranje proizvodnih stroškov in nadomestni viri prihodkov	1 018 200 000 ISK
(d) ponovna ocenitev premoženja	511 856 488 ISK

Po mnenju Nadzornega organa je bil poseg islandske države pri prestrukturiranju družbe Sementsverksmiðjan hf., ko je prevzela pokojninske obveznosti, ki jih je družba imela do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev, bistven za izvedbo prestrukturiranja družbe Sementsverksmiðjan hf. Po mnenju upnikov družbe je bil prevzem pokojninskih obveznosti, ki ga je izvedla država, predpogoj za ponovna pogajanja o vseh drugih dolgovih in obveznostih. Ta pomoč, ki jo je dodelila država, je omogočila družbi Sementsverksmiðjan hf. pridobitev potrebnih virov za financiranje pravih ukrepov za prestrukturiranje.

Čeprav prevzem pokojninskih obveznosti ni bil strošek družbe Sementsverksmiðjan hf., temveč države, ga je treba vključiti v celotno oceno prestrukturiranja družbe Sementsverksmiðjan hf. Pomoč je bila potrebna za izvedbo raznih ukrepov za prestrukturiranje. Glede na to in ob upoštevanju zneska izdatkov, potrebnih za ponovno vzpostavitev rentabilnosti družbe Sementsverksmiðjan hf., Nadzorni organ meni, da je bil znesek pomoči, vključene v to prestrukturiranje, omejen na nujni minimum.

3.4.4 Pomoč za prestrukturiranje na območjih, ki prejemajo podporo

V skladu z oddelkom 16.3.2.5 smernic za reševanje in prestrukturiranje bo Nadzorni organ pri oceni pomoči za prestrukturiranje na območjih, ki prejemajo podporo, upošteval potrebe regionalnega razvoja. Na območjih, ki prejemajo podporo, so lahko pogoji za odobritev pomoči manj strogi, zlasti kar zadeva izvajanje izravnalnih ukrepov. Vendar to ne pomeni, da bo Nadzorni organ imel popustljiv pristop do pomoči za prestrukturiranje podjetij v težavah iz območij, ki prejemajo podporo, da bi regiji pomagal umetno podpreti podjetja. Prav nasprotno, v najboljšem interesu regije je razviti nadomestne dejavnosti, ki čim prej postanejo rentabilne in trajnostne.

Družba Sementsverksmiðjan hf. ima svojo tovarno v Akranesu, v osrednje-zahodni regiji Islandije. To območje je vključeno v Karto regionalnih pomoči Islandije, kot jo je odobril Nadzorni organ v svoji Odločbi št. 253/01/COL z dne 8. avgusta 2001. Za območje sta značilna brezposelnost, ki je nad nacionalnim povprečjem, in upadanje števila prebivalcev. Tovarna cementa je v Akranesu že od leta 1958 in je pomemben sestavni del gospodarskega življenja na tem območju. V mestu s približno 5 500 prebivalci bi zaprtje te tovarne imelo zelo škodljive posledice, ki bi še pospešile upadanje števila prebivalcev ter splošno socialno in gospodarsko nazadovanje.

3.4.5 Popolno izvajanje načrta za prestrukturiranje

V skladu z določbami smernic za reševanje in prestrukturiranje mora družba v celoti izvesti načrt za prestrukturiranje, ki ga je sprejel Nadzorni organ, ter izpolniti vse druge obveznosti iz odločbe Nadzornega organa ⁽³⁵⁾. Vsako neizvajanje načrta ali neizpolnjevanje drugih obveznosti bo Nadzorni organ štel za zlorabo pomoči.

V spodnji razpredelnici je prikazan predviden časovni okvir načrta za prestrukturiranje:

Ukrep	Začetek prestrukturiranja	Dokončanje prestrukturiranja
Ukrepi za finančno prestrukturiranje (pogajanja in vračilo dolgov kreditnim institucijam, prevzem pokojninskih obveznosti, ki ga je izvedla država)	september 2003	oktober 2003
Prestrukturiranje delovne sile (odpustitev zaposlenih, ponovna pogajanja s sindikati)	oktober 2003	april 2004
Prestrukturiranje proizvodnih stroškov (ponovna pogajanja o cenah z dobavitelji, nadomestni prihodki in zmanjšanje stroškov)	oktober 2003	december 2004

Načrt za prestrukturiranje je predvidel ustvarjanje dobička po prestrukturiranju družbe julija 2005. Islandski organi so Nadzorni organ obvestili, da je družba Sementsverksmiðjan hf. dokončno izvedla načrt za prestrukturiranje in bo lahko leta 2005 dosegla prag dobička. Od junija 2003 do maja 2004 je družba Sementsverksmiðjan hf. ustvarila izgubo v znesku 83 milijonov ISK v primerjavi z izgubo leta 2002, ki je znašala 250 milijonov ISK. Od junija 2004 do maja 2005 je družba ustvarila za 22 milijonov ISK dobička.

Na podlagi teh informacij se zdi, da je imel načrt za prestrukturiranje družbe Sementsverksmiðjan hf. najkrajši mogoči čas trajanja, da mu je uspelo ponovno vzpostaviti rentabilnost podjetja v razumnem roku in da je zato temeljil na stvarnih predpostavkah o prihodnjih pogojih poslovanja.

3.4.6 Spremljanje in letno poročilo

Nadzornemu organu je treba omogočiti, da se lahko prepriča, ali se načrt za prestrukturiranje ustrezno izvaja. To mu po navadi omogočijo podrobna redna poročila, ki jih pošlje zadevna država Efte Nadzornemu organu. V danem primeru pa se je prestrukturiranje že zaključilo z vzpostavitvijo rentabilnosti družbe. Noben ukrep za prestrukturiranje ni v izvajanju, vsi so bili uspešno izvedeni. Zato v tem primeru ni treba poročati o izvajanju načrta za prestrukturiranje.

⁽³⁵⁾ Načelno bi bilo treba načrt za prestrukturiranje v celoti predložiti skupaj s priglasitvijo pred dodelitvijo pomoči. V danem primeru načrt ni bil vnaprej predložen, vendar pa so bili glavni elementi načrta za prestrukturiranje določeni pred začetkom izvajanja prestrukturiranja. Zato Nadzorni organ meni, da se lahko odobri v skladu s smernicami za reševanje in prestrukturiranje.

3.5 POGOJ „ENKRATNOSTI POMOČI“

Da se prepreči krivična pomoč podjetjem, se lahko pomoč za prestrukturiranje dodeli samo enkrat. Pri priglasitvi načrtovane pomoči za prestrukturiranje Nadzornemu organu mora država Efte v skladu z oddelkom 16.3.2.3 smernic za reševanje in prestrukturiranje navesti, ali je zadevno podjetje v preteklosti že prejelo pomoč za prestrukturiranje, vključno s pomočjo, dodeljeno pred začetkom uporabe teh smernic, in kakršno koli nepriglašeno pomočjo.

Islandski organi so navedli, da je pogoj „enkratnosti pomoči“ izpolnjen. Navedli so tudi, da družba prej še ni prejela nobene pomoči in da ni predvidena dodelitev pomoči v prihodnje.

4. SKLEPNA UGOTOVITEV

Iz zgoraj navedenih razlogov Nadzorni organ meni, da je pomoč, dodeljena družbi Sementsverksmiðjan hf., v zvezi s prevzemom pokojninskih obveznosti družbe, ki ga je izvedla islandska država, pomeni pomoč za prestrukturiranje, ki je združljiva z delovanjem Sporazuma EGP na podlagi določb smernic o pomoči za reševanje in prestrukturiranje, ki so se uporabljale ob dodelitvi pomoči –

SPREJEL NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Prevzem pokojninskih obveznosti družbe Sementsverksmiðjan hf. do Pokojninskega sklada državnih uslužbencev, ki ga je izvedla država, je državna pomoč v smislu člena 61(1) Sporazuma EGP.

Člen 2

Pomoč iz člena 1 je združljiva z delovanjem Sporazuma EGP na podlagi člena 61(3)(c) Sporazuma EGP v povezavi s smernicami o pomoči za reševanje in prestrukturiranje, ki jih je sprejel Nadzorni organ leta 1999.

Člen 3

Ta odločba je naslovljena na Republiko Islandijo.

Člen 4

Besedilo v angleškem jeziku je edino verodostojno.

V Bruslju, 28. maja 2008

Za Nadzorni organ Efte

Per SANDERUD
Predsednik

Kristján Andri STEFÁNSSON
Član kolegija
